Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

LOKALHISTORISK FORENING FOR 1990

Så har vi igen et årshæfte, som vi håber må få en lige så venlig modtagelse som de foregående 7. Som vi nævnte i hæftet sidste år, har Afholdsforeningens historie fået en stor plads i år. Vor iderige tegner, Knud Bødker, har i tankerne set forfatteren begravet i de mange protokoller, som har været hovedkilden. Han har ladet dette inspirere til forsidetegningen. Tak til ham, til skolen og alle som også i det forløbne foreningsår har stået os bi.

I år har vi fået overdraget Borgerforeningens arkiv, som vi med stor glæde indlemmer i vor samling af foreningsarkivalier. Vi har ligeledes fornylig modtaget en god gave fra Børge Berthelsen i det sønderjyske. En selvbiografi, hvor han fortæller om sine oplevelser som SOLDAT,POLITIMAND og MODSTANDSMAND. Et gedigent stykke personalhistorie, som vi er meget taknemlig for.

Vi har netop anskaffet os endnu et stålskab til vor bugnende samling af historisk materiale. Vi har nu mulighed for at gøre det mere brugervenligt. Der er stof til mange besøg-gør brug af det. Vi har haft forespørgsel om, hvorvidt vort materiale er til udlån. Hertil må vi principielt sige nej. Det er betroet i vor varetægt, så vi må henvise til, at interesserede benytter sig af vore åbne fredage til at se i arkivalierne. Der vil garanteret være noget for enhver smag.

Vi har også anskaffet os nok en båndoptager, så vi møder gerne op, når nogen har noget at meddele os til eftertiden. Vær ikke for beskeden.

Glædeligvis kan vi også i år byde nye medlemmer velkommen. Vi nærmer os nu 120. De nye er:

Jensine Madsen,Tranum v.Brovst	Kirstine(Kitte)Nielsen,København
Karna Kaack,Lund-Sverige	Ella Rasmussen,Skårupvej,Klejtrup
Betty Vestergaard,Herredsvej,Skårup	Jette Nielsen, Faarup

Rart er det at konstatere, at de tre i første kolonne nu bringer os frem til at samtlige Marie og Thomas Jensens fem piger nu er med i kredsen.I næste række har "Kitte" bragt fem af Dalsgaard-familien fra "Hytten" til at være med i kredsen. Det er rart at se efterhånden hele familier, der bakker os op.

Selvom mange medlemmer i sig selv ikke er et mål, må vi opfordre til, at vore medlemmer benytter givne lejligheder til at gøre opmærksom på vor eksistens. Det er gennem den kontakt,medlemmerne giver os, at vi til stadighed får ny viden frem om "gamle dage"! Formentlig er vort kontingent på 25 kr heller ikke afskrækkende, så vi håber også næste år at kunne byde velkommen til nye medlemmer.

Som foregående år er det Knud Bødker, Britta Laursen og Villy Jensen, der skal hænges op, hvis man er utilfreds med TEGNING, KOPIERING og TEKST.

AFHOLDSFORENINGEN

OM HUNDREDE ÅR ER ALTING GLEMT. Det er en gammel talemåde, som ikke gerne må have gyldighed for en lokalhistorisk forening. Det vil aldrig kunne forekomme, når "sagen" er noget så spændende som Klejtrup og Omegns Afholdsforening, stiftet den 6. juli 1890 ved en generalforsamling i Klejtrup Skole efter behørig tilladelse ikke blot af skolelæreren, men også fra sogneråd og sognepræst.

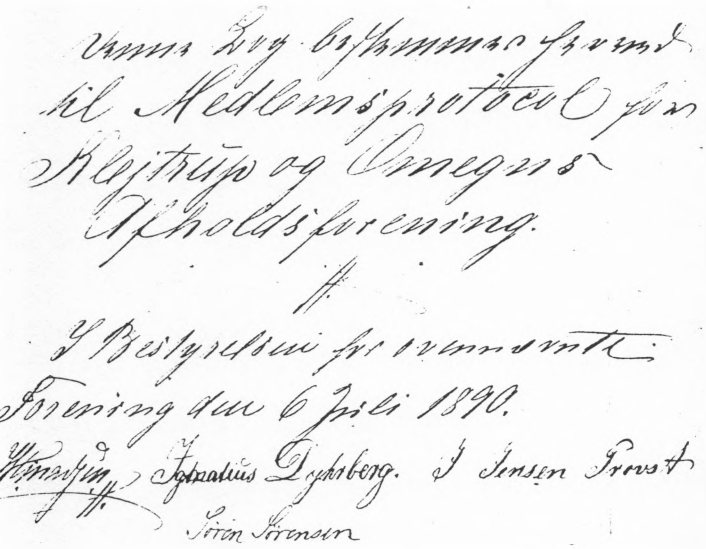

En nedfotografering af autorisationen af den første medlemsprotokol, skrevet af den første formand, politibetjent H. Villadse, Hærup, viser, at de øvrige bestyrelsesmedlemmer var: Ignatius Sørensen og Søren Sørensen ligeledes Hærup samt Jens Jensen Provst, Klejtrup. Tilsyneladende har der været 18 medlemmer, der var med fra starten, men iøvrigt var der vind i sejlene såvel her som i de mange lignende foreninger, der dukkede op på egnen og landet over; formentlig har der været god anledning dertil. En manende appel i Viborg S. Folkeblad den 2. november samme år lød: "Træd ud af Kong Alkohols armé!" Alle medlemmer, der fra starten og senere kom til, måtte underskrive et højtideligt AFHOLDSLØFTE, som vi også bringer i nedfotograferet form.

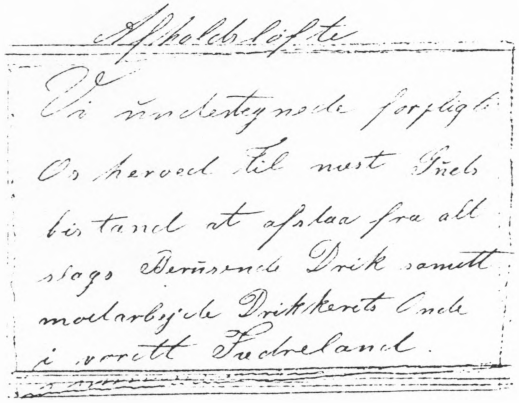

Hvem var så de, der meldte sig som medlemmer? Ja, vi er særdeles vel orienteret, idet vi vist kun mangler en enkelt protokol fra de mange år, foreningen virkede. Hvornår den er afgået ved døden, ved vi ikke eksakt, men hvis vi siger 1962, er vi nok nogenlunde ved at ramme det rigtige, men det vil vi vende tilbage til. Personkredsen-ja, det var jo ikke, som nogle nok har ment, en stor del fra Indre Mission. Jeg har kun stødt på to, som jeg mener i alle tilfælde senere har været tilsluttet I.M. Det er da også helt naturligt, idet foreningen især de første mange år var en meget aktid balforening, og det harmonerede vel ikke for godt med "missionen" på de tider. I.M. har vel drevet deres bekæmpelse af Kong Alkohol gennem Blå Kors, men denne forening ved vi på nuværende tidspunkt ikke så meget om, men det kommer nok. En ting, der har undret forfatteren til dette hæfte, er, at der har været plads til såvel en stor og aktiv afholdsforening som til en afholdsloge. Denne sidste ved vi er oprettet i 1912, men den har nok ikke haft mere end en halv snes års levetid. Jeg har forsøgt

allerede i 1987 at få nærmere oplysninger om Logen "Brattingsborg" fra I.O.G.T's hovedkontor. Det gav ingen reaktion, men en fornyet henvendelse nu til landsformanden gav et omgående svar, hvor denne lovede at "grave i sagen", så måske dukker der alligevel noget op. Jeg vil gerne finde ud af, om det forholdt sig sådan, at logerne var mere eller mindre strikse end afholdsforeningerne. En forespørgsel derom, jeg fornylig rettede til en professionel lokalhistoriker, gav som svar, at der nok ikke holdningsmæssigt var nogen forskel, men det forholdt sig således i byerne, at logerne tiltrak medlemmer fra de såkaldte lavere sociale klasser, idet man her jo havde grader og forskelligt andet flitterstads; man kunne "blive noget", blev der sagt. Selv om vi skal tænke 75 år tilbage i tiden, kan jeg ikke tro, at sådant kan have haft nogen vægt i Klejtrup, men selvfølgelig, var der mere "glans" over logerne, kan historikeren måske have delvis ret.

Når vi taler om, hvilken personkreds der samledes under afholdsforeningens fane-den har vi også-så er det besynderligt at konstatere, at der stort set ikke har været nogen tilslutning fra Hejring-Fristrup, medens Hærup var på højde med Klejtrup i tilslutning, ind imellem over. Oftest er såvel mand som kone medlem, men jeg har dog set undtagelser, ofte har et forældrepar også følgeskab af voksne og halvvoksne børn, man gjorde meget for at "indfange" konfirmanderne.

Skal vi prøve at sammensætte en formands-/kassererliste. Der kan være enkelte kiks, men det her er ikke helt galt:

	Formand	Kasserer
1890	H.R.Villadsen,Hærup	Jens Jensen Provst, Klejtrup
1892	Niels Sørensen, -	
1897	Dr.Hegelund-Lange,Klejtrup	Jens Kristensen, Hærup
1898	Mejeribestyrer E.Nielsen, -	
1900	Karl Andersen, Fristrup	
1901		Trælhandler Chr Nielsen,Klejtrup
1903		Jens J.Provst, -
1907	Maler J.H.Nielsen,Klejtrup	
1908	Harald Villadsen, Hærup	
1910	Karl Andersen,Fristrup	
1913		Harald Villadsen,Hærup
1914	Jens J.Provst, Klejtrup	Anders Kr.Andersen, -
1917		Kristian Kjeldsen,Hejring
1919	Chr.Vestergaard,Hærup	
1922	Anker Nielsen,Klejtrup	Anders Balle, Klejtrup
1924	Anders Kr.Andersen,Hærup	Jens Poulsen,Fristrup

Herefter er Anders Kristian nok formand i resten af foreningens levetid, ligesåvel som Jens Poulsen bestyrer kassen indtil sin død i 1950, hvorefter Anders Kr. også bestyrer kassererjobbet. Da er man nede på 12 medl.

Skal vi også se på, hvem der opnåede den ære at blive æresmedlem i foreningen. Nogen burde have været selvskrevne, men nåede det ikke, da de er døde forinden. Et sådant tilfælde havde man med Jens J.Provst,som havde været aktiv fra starten og taget mangen tørn, men i stedet ærede man enken vist kort efter i 1921. Den første,samme år, var Niels Knudsen, Hærup,H.B.Villadsen og Niels Sørensen i 22 og landpost Jens Chr Poulsen og konen Margrethe i 1927.Derefter var der vist ikke nogen, der blev "æret".

Man kan vist godt mene, at såvel Karl Andersen som Anders Kr.Andersen burde have nydt den frugt af deres arbejde. Førstnævnte opnåede dog ved sin afgang fra formandsstolen at blive betænkt med såvel smukke ord som en sølvgave, overrakt af Villadsen.. Ved lejligheden beværtede den afgående formand med et kaffebord på afholdshjemmet.

Hvis vi ser lidt på foreningens virke fra starten for hundrede år siden og så langt frem, vi kan følge den, ses,især i de første år, en vældig energi lagt for dagen.Der er spændende læsning at hente i de protokoller,som interesserede er meget velkomne til at studere, når vi har vore åbne fredage. Ved udgangen af stiftelsesåret er man oppe på 30 medlemmer, og allerede her har man den første "sag" d.v.s. brud på afholdsløftet.Det første bestyrelsesmøde afholdes hos formanden i Hærup lillejuleaften,og generalforsamlingen fastsættes til den 30/12.(Der var nok ikke nogen lovpligtig indkaldelsesfrist).Den før nævnte "sag" bevirker, at den formastelige

i september året efter afleverer medlemstegn m.v.Åbenbart får han lov til at være med i kredsen igen, for på et bestyrelsesmøde hos formanden (doktoren) i 97 skriver denne, at det på den netop afh. ekstraord. generalf. er besluttet at slette bestyrelsesmedlem N.N."På grund af vitterlig overtr. af løftet". Det var iøvrigt en spændende generalf.,idet der forelå en sag, hvor formanden i.h.t. lovene havde skrevet til et medlem og pålagt denne inden 3 dage PÅ ÆRE OG SAMVITTIGHED at gøre rede for det påståede brud. Medlemmet giver en skriftlig indrømmelse og beder sig slettet, men angiver så fire andre medlemmer for samme forseelse. Disse nævner doktoren i referatet navnene på f.s.v. angår de tre, men han laver plads til den tredie som aldrig bliver tilføjet, men det er jo så nævnte bestyrelsesmedlem. Man kan i dag synes, at det var utiltalende med disse angiverrier, men man må betænke den fællesskabsfølelse, der lå i "ideologien". Den første formand,Villadsen,bliver også angivet for i 97 at "have været under indflydelse af spiritus på Ålestrup marked",Generalforsamlingen var enig om at få ham "afhørt om forholdet". Han må have klaret sig, for han bliver som tidligere nævnt æresmedlem af foreningen.Dr. Lange bliver i et avisindlæg anklaget for utilbørligt at nyde spiritus under foregivende af helbredsgrunde. Vi ved i dag,at Hegelund-Langes fysik ikke var den bedste. I afholdsagitatoren Larsen-Leddets selvbiografi "Mit livs karrusel" langes der også ud efter doktoren, som iøvrigt ikke forbliver medlem af afholdsforeningen ret

mange år. Som man forstår, var man meget nævenyttig med at stå vagt om næstens svagheder, nogle af dem, der står som "angivere", har jeg kendt som alt andet end fornægtere, men tiderne ændres også på dette punkt. Afholdenhed var ikke en absolut størrelse, da man senere fik hovedorganisationens protokoller til anvendelse, har afholdsløftet fået en lidt anden udformning: JEG UNDERSKRIVER MIG TIL, SÅLÆNGE JEG ER MEDLEM AF EN FORENING UNDER DANMARKS AFHOLDSFORENING, AT AFSTÅ FRA ALLE BERUSENDE DRIKKE SOM DRIK, UDEN IFL. LÆGERECEPT ELLER VED NADVERENS NYDELSE, VED IKKE AT NYDE, BYDE, YDE FOR EGEN REGNING FORHANDLE SÅDANNE, SAMT AT VIRKE FOR DRIKKEONDETS UDRYDDELSE.

Jeg besøgte for få år siden et tidligere ivrigt medlem af foreningen. På et spørgsmål fra mig om, hvilken skade der kunne ske, om jeg tog mig en enkelt bajer, var svaret "Overhovedet ingen", og så drak vi et glas portvin sammen. Der var sket en vis opblødning, men mon ikke de fleste i dag har den indstilling, som man ved med ild og vand, at det kan være farlige herrer, men alle vil vel mene, at det er gode tjenere. Mon ikke samme indstilling råder f.s.a. alkohol anvendt med måde.

Jeg har tidligere hævdet, at afholdsforeningen i sin tid også var en "balforening". Jeg har hørt nogle sige: "De holdt nogle gode fester", derfor kunne de vel også en gang mønstre over 100 medlemmer, men blader man medlemsbøgerne igennem, ser man også mange bemærkninger om "Slettet for brud". Disse fester var i mange år "kratfester" afholdt vest for Laurids Bachs gård, senere i krattet nærmere byen på den anden side af Viborgvej. Til dansearrangementer måtte karle betale 50 øre og piger 35. Ved eftermiddagsfester, foredrag o.l. var der normalt adgang for 10 øre indbefattet en trykt sang. Til 10 års festen i 1900 var alle sejl sat til. Festkomitéen bestod af ikke mindre end 12 medlemmer, man trykte 300 sange og indgangsbilletter. Dansegulvet, man havde anskaffet for flere år siden, blev hver gang lagt ned af snedker Hansen i Hvornum. Værten, der måtte betale en afgift på 6-8 kr eller i forhold til antal solgte billetter, var ofte værten på hotellet eller nogle gange "Provstbageren". Selvom Laurids Bach var medlem af foreningen og i perioder i bestyrelsen, fandt man, at han strammede den noget, da han forlangte 25 kr i leje for to fester; man indkaldte så til en ekstraord. generf. om blot dette punkt (med 3 dages varsel). Senere fandt L. Bach ud af, at han ikke ville have noget i leje.

En fane, som vi jo har i vor varetægt, var man i 1893 enige om, at man burde have. Det syv mands/kvinders udv. fandt ikke ud af det; først i 99 beslutter man, at det skal være alvor. Jens Provst bliver formand for det nedsatte udvalg, og en fane kan indvies allerede ca. 2 måneder senere. Sofie Hansen får 10 kr for at brodere på fanedugen. Man finder ud af få år senere, at man skal have et nyt fanespyd. Det er så nok det, vi har i dag.

I 1897 er der nogen, der udkaster den tanke, at man skulle have et afholds-forsamlingshus(kroen er endnu ikke bygget). Man får et forsamlingshus,det nuv. missionshus.Det er Jens Provst, der skænker grunden, men det er nu ikke afholdsforeningen, der er ejer, men en selvstændig forening. Mange har ment, at det var afholdsforeningen, der omkring 1906 købte kroen for at "tørlægge" den. Det er heller ikke rigtigt; af de 113 medlemmer i foreningen "Klejtrup og Omegns Afholdshjem" ser jeg kun, at under en snes var medlemmer af afholdsforeningen, der på det tidspunkt havde 80 medlemmer.

En interessant detalje, jeg er faldet over i mit studium af afholdsforeningens virke, som sandelig har været mangesidet, er, at den første spæde begyndelse til et bibliotek i Klejtrup faktisk skete i foreningens regi. I 1891 vedtages det at bevilge et beløb af 10 kr af foreningens kasse for oprettelse af en bogkasse til brug for foreningens medlemmer. Jens Provst blev udvalgt til at sørge for bogsamlingen, ligesom han senere påtog sig at forestå indbinding af bøger. Man gjorde sandelig noget for folkeoplysningen i de år. Ser man visse af referaterne i protokollerne, vil man nok have en fornemmelse af, at det godt kunne påkræves. Behandling af det skrevne sprog, kniber det med for mange. Man skal vist være lidt af en opdagertype for at hitte ud af at"--om at yde et lille bidrag til Julemosens sølbrøllob" faktisk betyder, at man vil betænke form. for hovedorg. Klaus Johansen med en sølvbryllupsgave; man spenderer 2 kr; man ser også gavmildhedens regn ved medlemmers dødsfald, hvor man i nogle tilfælde ofrer en plade; ved bryllupper viser man sig gerne med seks sølvteskeer med inskription ;jeg ved, at flere af vore medlemmer har arvet sådanne efter tidligere medlemmer af afholdsforeningen.Man viste også på anden måde gavmildhed. Man ville ikke være afvisende over for "farende svende" men man vidste jo godt, at de midler sådanne fik i hænde,ofte omsattes i flydende naturalier. Man indførte så nogle 2 og 5 øres mærker, som man aftalte med gæstgiveren, at han skulle indløse, når folkene havde samlet tilstrækkelige til et måltid mad.

Festligheder holdt man også i samarbejde med andre foreninger, således i 1912 allerede med "Skytteforeningen" senere med forskellige andre.Noget samarbejde var der også med Logen, men man kan ane en vis rivalisering. Man havde et stående udvalg ang."Samarb. med andre foreninger" det bestod helt til 1927, men har da nok ikke haft relation til logen.

Mon ikke afholdsforeningen har været foregangsmand f.s.v.angår kvindelige bestyrelsesmedlemmer.Allerede i 1893 er der to,nemlig Ane Dorthea Marie Jensen og Olga Sørensen, Hærup.

Her til slut må jeg konstatere, at der ikke har været arrangementer,møder e.l. efter 1943. Det sidste, der er besluttet er at give uddelerparret en sølvbryllupsgave. År efter år herefter fører Anders Kr.Andersen troligt sin regnskabsbog indtil 1961, hvor han formentlig er afgået ved døden. Han slutter med et underskud på 4,19 kr. Der står 8 medlemsnavne tilbage.Alle er døde nu.

NY SOGNEFOGED.

Den 24.september 1915 forkyndte Hobro Dagblad, at gårdejer Karl Berthelsen, Fristrup, var beskikket som sognefoged i stedet for Knud Sørensen,Hejring, der havde ønsket at fratræde. Udnævnelsen var gældende fra den 1.oktober, så det er netop i disse dage 75 år siden, at den lokale øvrighed blev lagt i Karl Berthelsens hænder. Karl beklædte embedet,lige til han i 1945 døde 80 år gammel.Flere år forinden havde majestæten benådet ham med Dannebrogsmændenes hæderstegn. Han opnåede således 30 år i embedet, og han var, da han rundede de 25 år,genstand for stor opmærksomhed herunder fra en deputation fra politiet under ledelse af politimester Barfod.
Det er vist netop omkring 100 år siden, at Karl og hans kone overtog den gård i Fristrup, som han efter konens død i 1921 overdrog til sin søn og svigerdatter, Kresten og Marie, og hvor i dag et oldebarn residerer.

Karl Berthelsen var en overgang i Klejtrup Sogneråd, hvor han repræsenterede Venstre. Som det også fremgår senere,var han med ved oprettelsen af Klejtrup Andelskasse, hvis første formand han blev; en bestilling han varetog i 14 år,indtil han som 70 årig mente, at han havde aftjent sin værnepligt. Ved den lejlighed,generalforsamlingen den 21. marts 1935, var han genstand for megen hyldest såvel fra de ca 150 tilstedeværende som fra forskellige instanser, han som formand havde haft forbindelse med.En særlig hilsen var ham tilsendt fra den fraflyttede småkårsforkæmper, PéHerman, der takkede Karl for, hvad han havde gjort for småkårsfolk.En hilsen jeg kæder sammen med,hvad PéH.'s efterfølger i Sognerådet, Jens Ettrup, mange år senere fortalte mig. En af sognefogedens triste bestillinger var at foretage udpantninger. Jens E. fortalte om en episode, hvor en fattig husmand var kommet i gæld til den offentlige kasse. Der skulle følgelig foretages udlæg. Den pågældende havde kun én ko.Karl argumenterede over for rådsmedlemmerne, at hvis man fratog skyldneren det eneste indtægtsgrundlag, han havde, så var muligheden for at inddrive kassens tilgodehavende lig nul.Ettrup sagde videre:"Det var slet ikke snusfornuft fra Karl's side.Det var simpelthen medmenneskelighed, der drev ham!"

Karl Berthelsen var meget afholdt; han indeholdt meget af den stille,jyske humor,når den er bedst, men han udstrålede samtidig en god portion værdig myndighed, når han optrådte med den guldtressede kasket på, en uniformering han forventede, at man respekterede, når han lejlighedsvis måtte "skrue bissen på!"

Ved den tidligere nævnte generalforsamling i Andelskassen i 1935 var daværende politimester Ege, Hobro, blandt de indbudte. Han sagde om sognefogedbestillingen, der var indført i enevældstiden, at meningen var, at det skulle være "DEN BEDSTE MAND I SOGNET", der skulle bestride hvervet. Han skulle være de andre sogneboeres talsmand og tillidsmand.

Nok alle de tilstedeværende og mange nulevende vil slutte op bag politimesterens konstatering EN SÅDAN MAND VAR KARL BERTHELSEN.

DEN GAMLE MEJERIBESTYRER GIK FRA BORDE.

Det var den 1. april i år 50 år siden, at Klejtrup Andelsmejeri fik ny bestyrer, idet Chr. Christensen fra det mindre Rold mejeri blandt 196 ansøgere blev valgt til at skulle afløse Chr. Holm, der i 38 år havde været mejeriets førstemand, men nu havde besluttet gerne at ville slippe tømmerne. Vi har i vor samling en righoldig samling af billeder, som Holm optog på glasplader gennem de første Klejtrup-år, og vi har en mappe, der bl.a. indeholder Holms erindringer.

Holm var fynbo, hvilket han dialektisk ikke søgte at skjule.Han var født i Håstrup ved Fåborg i 1875 og var således en ung mand på kun 27 år, da han i 1902 blev ansat til at efterfølge Erik Nielsen, der bestyrede mejeriet de første fire år. Den unge mejeribestyrer Holm fandt sin tilkommende på egnen, idet han blev gift med en datter af lærer Knudsen i Hersom, Betty. Hun døde kun 42 år gammel i 1930. Dødsfaldet var tungt at bære såvel for Holm, som for hans unge datter Herdis, der da var i gang med en seminarieuddannelse i Silkeborg, men nu som pensioneret overlærer bor i Århus og er et interesseret medlem af vor forening og iøvrigt med hud og hår betragter sig som Klejtrup' er.

Hjemmet og mejeriet var Holms kongerige, men han gav sig tid til sammen med sognefoged Karl Berthelsen at være det første kontorhold ved Andelskassens start i 1921. Som sin "kassekollega" var han venstremand; han skrev en overgang for Viborg Stifts Folkeblad, og så var han vel en af de få, som den første læge i byen, H.Hegelund-Lange, satte virkelig pris på, ja NÆSTEN betragtede som ligemand, og det var temmelig meget for den noget aristokratiske doktor, som jo iøvrigt var drivkraften for oprettelse af det mejeri, hvis tjener Holm blev i de mange år.

Andelshaverne med damer, i alt ca 350 mennesker, hyldede Holm ved en afskedsfest på Afholdshotellet. Man trakterede med kaffe og chokolade, hvilket sidste vist var ekstravagant. Iøvrigt viste andelshaverne også påskønnelse af Hols virke ved at overrække ham en smuk sølvskål.

Holm følte sig ikke "udbrændt," hørelsen kunne vist have været bedre, ustraffet gik man ikke så mange år blandt larmende maskiner, men Holm fortsatte nogle år en aktiv tilværelse som medhjælp på gården hos søstersønnen, Ove Vinge i Hvornum, men havde da sin faste bastion hos datteren og svigersønnen, Rich. og Herdis Østerbye i Hobro, men flyttede senere med ægteparret og deres drenge til Århus, hvor han døde i 1957, men blev stedt til hvile ved siden af hustruen på Klejtrup Kirkegård.

Den sølvkrans, som gennem mange,mange år prydede hr og fru Holms grav er betroet i vor forenings varetægt. Vi vil værne om den med stor pietetsfølelse.

EN SPEJDERBEVÆGELSE GENNEM 50 ÅR.

Det var i sommeren 1940, at en spejderfører fra Onsild flere gange gæstede Klejtrup for at sprede interesse for at oprette en KFUM-spejdertrop her. Den pågældende kontaktede Peter Thoft og Andreas Toft Jensen. Sidstnævnte var ansat i N.Thofts virksomhed.

Kimen var lagt, og op spirede en spejdertrop, der som ledere foruden ovennævnte, der var henholdsvis tropsassistent og -fører endvidere kirketjener Fr. Skammelsen, der blev gruppefører og iøvrigt omfattede bevægelsen med stor kærlighed lige til sin død i 1971.

Den officielle startdato, dagen hvor man holdt INDSTIFTELSESFEST, var den 25. juli. På dette tidspunkt var det lykkedes at samle en lille flok, så man var 9, man kan kalde den første spæde begyndelse på spejderbevægelsen i Klejtrup. Det var alle voksne/halvvoksne, og de kom alle fra Indre Missionske hjem. Af disse første 9 er de fem afgået ved døden, nemlig foruden Skammelsen, Peter Vammen, Svend Christensen(Smed), Henry "Skomager" Jensen og Gustav Pedersen. Øvrige tilbage af de første er foruden Peter Thoft, Andreas Piltoft, Olav Andersen og Svend Serup. Sidstnævnte bosiddende i Canada.

I løbet af ret kort tid blev det "in" at være spejder, og allerede i september i stiftelsesåret havde man et kæmpearrangement med besøg af spejdere fra flere nabo-troppe.

Klejtrup troppen havde man givet navnet NIELS EBBESENS TROP, og de tre patruljer, man fik etableret indenfor troppens første leveår, fik alle dyre-/fuglenavne (høgene, panterne og ørnene); senere er man gået over til navne fra indianerstammer som Taboerne, Pacconerne og Delevarerne. Det har nok mere kunnet tale til drengefantasien. Apropos drenge- ja i de første år var det mest nedsættende, man kunne hæfte på en spejder, at han var en pigespejder, men da kunne man heller ikke ane den udvikling, at man efter en kortere tid med en ren KFUM-spejdertrop, nu har integreret pigerne med drengene i den "gamle" trop, efter sigende med stor succes.

Før man i 1940 gik rigtig i gang med "spejderriet", havde man i Missionshuset et agitationsmøde, hvor en lærer fra Onsild var taler. Han foreholdt de kommende spejdere "I må vide, at spejdersagen er ikke noget med soldater og kanoner!" Det var der formentlig blandt tilhørerne heller ikke nogen, der havde forestillet sig, selvom den mand, der skabte verdensspejderbevægelsen i 1908 faktisk var britisk general, og at det egentlig var samme Baden-Powels erfaringer fra Boer-krigen, der blev grundlaget for hans ideer, men selvfølgelig skal spejdere ikke være krigere. Nu var der bare i 1940 en europæisk udvikling i gang, der også havde nået Danmark. Det betød, at mange måtte revidere deres anskuelser. Nogle som nok

ikke brød sig om kanoner eller andet skyts, de blev, netop fordi de var spejdere, opfordret til at gå ind i modstandsbevægelsen. Dette skete også i Klejtrup, hvor Peter Thoft, som aktiv medlem af "Sandbækgruppen" med bl.a. tre våbenmodtagelser bag sig, var på tyskernes liste, da de den 26.september 1944 gæstede egnen for at arrestere de fleste af gruppen, men hvor det lykkedes Peter og et par andre at undslippe og leve illegal til krigens afslutning. Troppen fik også en rolle i det lokale civilforsvar. En "specialopgave" blev det også til, da sognefoged Karl Berthelsen bad de voksne spejdere stille sig til rådighed for "kirkevagt" i forsøg på at fange "den langhårede", en tyv, der hjemsøgte kirkerne ved nattetide. Han besøgte nu ikke Klejtrup, men sognefogeden foranledigede alligevel sognerådet til at ryste op med en erkendtlighed på 50 kroner.

Pengenes værdi har vi et eksempel på fra en week-end lejr i Lindum Skov i 1940, hvor de 16 deltagere blev forplejet for 75 øre pr. næse. Vi ser bl.a., at man købte mælk fra stalddøren hos Jens Thøger a 30 øre l, kærnemælk fra mejeriet til 12 øre l o.s.v. Det var den gang; man fik større tal at regne me

En drøm, som man de første år ikke en gang turde tænke-en spejderhytte-ja, det blev en realitet med indvielse i forbindelse med 15-års stiftelsesfesten i 1955. Det var Niels Thoft, der stillede en grund til rådighed i "krattet", hvor huset "Brattingsborg" nu har ligget i 35 år og stadig er meget funktionsdygtigt.

Som for alt, der starter godt, kan der komme dårlige tider. Det skete også for spejdertroppen, men "skibet" har været gjort af godt stof, for det flyder flot her i jubilæumsåret.Det har været lidt vanskeligt at følge hele udviklingen på grund af manglende arkivalier.Det ser ud som om, der fra 46 og ca 4 år frem har været stilstand i spejderarbejdet i Klejtrup, men så i 50 sker der noget, og der er drøn på de næste 5 år. Der er vist ingen, der vil fortænke mig i at mene, at en tropsfører fra Fristrup ved navn Laurits Christensen satte skub i foretagendet. Det var i hans tid, man fik spejderhuset, og for dem, der var med i de år, vil det være en oplevelse at studere de tropsbøger, han har ført i de år, han var med. Meget flot, men det gode varer ofte så kort, ikke ret længe efter indvielsesfesten af "hytten", rejser Laurits for at aftjene sin værnepligt. Man fornemmer en misstemning, der synes at munde ud i et "Hvordan kommer vi videre". Et faktum er, vi kan ikke i skriftlig form se nogen aktivitet de næste 14 år. Først i 1969 konstateres lidt liv gennem grupperådsprotokollen, men allerede et par år efter ser vi, at man indstiller spejderarbejdet "på ubestemt tid," står der. Det synes som om, at "ubestemt tid" varer indtil en ny gruppefører den 21. april 1976 meddeler kommunalbestyrelsen i Møldrup, at arbejdet er i gang igen. Villy Mikkelsen meddeler, at der er i alt 31 spejdere.

Nu kører det. I dag er der 26 spejdere. Gruppeleder er Torben Braskø, formand for grupperådet er Ella Rasmussen. Lad os håbe alt godt for dem.

Vi har lavet et hæfte på 13 sider, som spejderne sælger, måske har de enkelte endnu.

Det stod i avisen

For 75 år siden.

Amtsrådet behandler et andragende fra lærer Graversen om bidrag fra skolefonden til vikarhold under militærtjeneste. Af udgifterne på kr 328,75 bevilges halvdelen.

Det er i år-1915- at kvinder og tyende får valgret.

Ca 35 unge karle og piger, samt en del ældre i Klejtrup, samledes for at stifte en ny ungdomsforening "— da den bestående ikke tager sigte på andet end dans". Meningen er at samle de unge hver 14.dag til oplæsning, foredrag o.l."Gifte mænd og kvinder kan optages med TILDELS samme rettigheder", hedder det. Best. konstituerede sig med Lundgren,Hærup som form.,Jens Skals,Kl. som næstf. og Ejner Poulsen,Kl. som kasserer.
(Næsten som en provokation har "den gamle" ungdomsforening i samme avis en annonce om bal.)

Pastor J.A.Jensen rejser fra pastoratet.

Juleaften havde man snestorm og togstandsning, som ikke kendt i mands minde.

For 60 år siden

Den 12.januar nedbrænder kostald og lade hos Anton Therkildsen(Hvornum Vestergaard)Forsikr.24.000+løsøre 28.000

Niels Bülov får i erstatning kr 5891 for foregående sommer at have haft en hånd for tæt på en rundsav hos savskærer Thoft. Niels betragtes som 45% inval.

Den 24.jan. dannes der en upolitisk lytterforening med fl.bestyrelse:Uddeler Christensen,Chr Sørensen,Laurids Bach,P.Clemann,N.P.Christensen,bager Jänichen og Niels Mogensen.

DØDSFALD

† † †
Vor kære Hustru og Mor,
Betty Holm,
døde fra os i Gaar.
Klejtrup, den 31. Januar 1930.
Chr. Holm og Herdis.
Begravelsen foregaar fra Klejtrup Kirke Onsdag den 5. Febr. Kl. 1 prc

† † †
Vor gode, trofaste Mor,
Thine Nielsen.
er i Dag afgaaet ved Døden
Klejtrup, den 8. Juni 1930.
Maler **J. H Nielsen og Børn.**
Begravelsen foregaar fra Klejtrup Kirke Fredag d 13. Juni Kl. 2 Eftm

† † †
Vor kære Mand og Fader,
Lærer
Valdemar Hansen,
er afgaaet ved Døden, 63 Aar gl.
Hejring Skole pr. Hobro, den 3. Marts 1930.
Anna Hansen.
Karen og Anna Johanne.
Føres fra Hjemmet Fredag d. 7. Marts Kl. 11 Fmd prc.
Begravelsen foregaar fra Kapellet paa Aarhus Vestre Kirkegaard Lørdag d. 8. Marts Kl. 2.

Til markedet i Klejtrup den 31.januar var der p.g.a. det dårlige vejr ringe tilførsel, af heste var der næsten kun Russere, der solgtes for 3-400 kr. Bedste kælvekøer 4-450 kr,ringere 3-400.Fedekreaturer 27-29 øre pundet

---

Fiskeribetjenten har, hidkaldt af fiskeriforeningen, været en tur på Klejtrup sø, hvor der var ca 100 ålestangere. De ca 50 blev noteret for ulovligt fiskeri.

Ved Klejtrup Elektricitetsværks generalforsamling var mekaniker Viggo Christensen formand og lærer Fogh kasserer. Øvrige i bestyrelsen var købm. Laier og gdr. Chr Dalsgaard.Revisorer købm. Hoppe og manufakturhandler Samuelsen.

Hvornum EL-selskab holder indvielsesfest. Selskabet får strøm fra Klejtrup Mølle.

Fra den 1. april får man i Klejtrup aften-postombæring foruden den normale.

Det ledige enelærerembede, efter lærer Hansens pludselige død, bliver opslået. Grundløn årl. kr 2640 med et boligfradrag på 330 kr. Tjenesten som distriktssanger giver 26 kr pr påbegyndt 100 beboere i distriktet f.t. 104 kr. Ansat bliver seminarist Chr.Eriksen,Linnet(Han bliver i embedet, til det nedlægges).

For 50 år siden

Pastor Sandbæk rejser til Finland som feltpræst for de danske frivillige i vinterkrigen; efter sin hjemkomst sagde han bl.a. i en tale:"De finske feltpræster var bedre stillet end jeg.Her var religion en privat sag.De finske soldater blev stillet op på geled og marcherede til Gudstjeneste. Der ligger noget rigtigt i det finske system. Vi må gennem arbejdstjeneste og militærtjeneste påvirke ungdommen i den retning, vi ønsker. En kombination af hær og kirke vil også være noget for os. Der er mange arbejdsløse teologer. Lad dem blive underofficerer, så vi kan få en feltpræstorganisation.(Vi fik en feltpræstordn, mange år senere, men den er vist ikke så rabiat, som den unge Sandbæk her gav udtryk for, og som han nok heller ikke ville være talsmand for, da han selv blev orlogsprovst og dermed "chef" for søværnets præstetjeneste.)

Christian Jänichen sælger "Søgården" til Alfred Højgaard for 37.000 kr.

For 40 år siden

Der stiftes en biblioteksforening med henblik på at få etableret et sognebibliotek. Kontingentet er årligt 3 kr pr husstand eller 1,50 for enkeltmedlemmer. Den første bestyrelse består af:Lærer Grande,bogholder S. Bundgaard,Hans Chr.Haugaard, lærer Eriksen, Jens Lykkegaard. Det tidligere nedsatte udvalg har indsamlet 1917 kr, hvoraf 1327 er fra beboerne resten fra Sognerådet,Mejeriet og Andelskassen.Dertil kommer et overskud fra Borgerforeningens fest.

Søndag den 19.marts holder pastor Sandbæk afskedsgudstjeneste for at rejse til Viggerslev ved København. Senere holdes der afskedsfest, i Klejtrup deltager ca 200 i festen. Ny præst bliver pastor Rudfeldt.

Man opretter andelsfryseri, hvortil der fra starten tegnes 125 medlemmer. Til bestyrelse vælges Karen Thøger, uddeler H.Christensen, Jens Pedersen, Kr.Rasmussen og Søren Kr.Andersen.

August Fogh opnår på Dalum Mejeristskole det flotte resultat af 127 $^{2}/_{3}$ af 128 mulige.

For 25 år siden

Nu skal vi have en "Klejtruphal"! Det er borger-,idræts- og gymnastikforeningerne i Hvornum-Snæbum og Klejtrup enige om. Den skal placeres umiddelbart nord for "Brattingsborgskolen"! Et projekt udarbejdet af ingeniør Knud Mikkelsen,Snæbum, er godtaget af udvalget, der har mekaniker Davidsen,Klejtrup, som formand. Man beslutter at iværksætte en husstandsindsamling i de to kommuner. Hallen tænkes at skulle være en selvejende institution, og den skal have internationale mål, så den kan anvendes til tennis,badminton,håndbold og indendørs fodbold. Ved et velbesøgt møde redegjorde arkitekten for projektet, som var anslået til at kunne realiseres for 225.000 kr+varme og sanitetsinstallationer, endvidere er grunden anslået til at koste 25.000 kr. Sognerådsformand Søren Kr.Andersen,Klejtrup, oplyste,at sognerådet var positivt indstillet, idet hallen også vil kunne anvendes som gymnastiksal for skolen. Sognefoged Holger Sørensen kunne ikke forstå, at en sådan hal ville koste næsten det dobbelte af en tilsvarende i Gedsted, der var bygget for 140.000.

Ved en senere lejlighed oplyses det, at indsamlingen går strygende alene i Klejtrup kommune er der lovet 48.700 kr, men hen på efteråret trækker truende skyer sig sammen, idet der nu er kommet kreditstramning, der sætter en foreløbig stopper for "luksusbyggeri"! Man ærgrer sig, man har nu tilsagn om 8000 frivillige arbejdstimer og 120.000 kr.

Som bekendt gik der mangen årsskifter inden man fik en hal. Det blev i 1983, og nu var det kun en halv hal, som man iøvrigt mener at have hårdt brug for at få udvidet. Her var primus motor Jon Pugholm, der er ekspeditionssekretær ved Hobro kommune, og ved det sidste valg på en upolitisk liste indvalgtes i Møldrup Kommunalbestyrelse, hvor han er formand for kulturudvalget.

Der er røre om Hersom Præstegård. Skal den restaureres for anslået ca 200.000 kr, eller skal man bygge en ny i eller ved Klejtrup. De tre menighedsråd har været samlet til drøftelse, og der var mildt sagt uenighed her. Man havde haft et møde med biskop C.Baun, der støttede en opførelse af en ny ved Klejtrup, hvor ca en trediedel af pastoratets beboere hørte til, og hvor der fortsat var en stor udvikling, ligeledes var det nævnt, at Klejtrup nu havde fået en nyt hvilehjem, således at alt talte for, at præsten ville få stort virkeområde her. Hersom-Bjerregrav medlemmerne ville restaurere og fik medhold fra Kirkeministeriet. Præstegården ligger hvor den blev lagt i 1882.

(En notits i Hobro Dagblad i 1914 ses det, at ministeriet nu har approberet salget af ca 100 td.l. fra Hersom Præstegård til Viborg Amta udstykningsforening for 19.000 kr. Hermed bortfalder så spørgsmålet om præstegårdens flytning)